

LIETUVOS RESPUBLIKOS LYGIŲ GALIMYBIŲ KONTROLIERIUS

SPRENDIMAS

DĖL GALIMOS DISKRIMINACIJOS AMŽIAUS PAGRINDU TEIKIANT KOMPENSACIJĄ VŠĮ „TARPTAUTINĖ AMERIKOS MOKYKLA VILNIUJE“ TYRIMO

2020 m. rugsėjo 25 d. Nr. (20)SN-138)SP-74
Vilnius

Lygių galimybių kontrolieriaus tarnyboje (toliau vadinama Tarnyba) 2020 m. rugsėjo 7 d. buvo gautas Valstybinės vartotojų teisių apsaugos tarnybos 2020 m. rugsėjo 4 d. raštas Nr. 4E-23082 „Dėl T. T. prašymo“, kuriuo buvo persiųstas pareiškėjo T. T. (toliau – Pareiškėjas) 2020 m. rugpjūčio 25 d. skundas dėl galimos vaikų, besimokančių VŠĮ „Tarptautinė Amerikos mokykla Vilniuje“ (toliau – Įstaiga), diskriminacijos amžiaus pagrindu.

Pareiškėjas skunde rašė, kad jo vaikai D. T. ir E. T. 2019-2020 mokslo metais lankė Įstaigos mokyklą Vilniuje. 2020 m. balandžio 20 d. dėl abiejų vaikų Pareiškėjui buvo pateiktos sąskaitos sumokėti po 2500 Eur depozitą už kitus 2020-2021 mokslo metus. Pareiškėjas apmokėjo sąskaitas 2020 m. balandžio 29 d. Pareiškėjas 2020 m. gegužės 16 d. mokyklos prašymu pasirašė Priėmimo į mokyklą sutartį dėl dviejų vaikų mokymo 2020-2021 mokslo metais. Sutartyje buvo numatyta, kad sutartis įsigalioja tą dieną, kai ji pasirašoma mokyklos direktoriaus. Pareiškėjas paaiškino, kad nebuvo gavęs sutarties su direktoriaus parašu nei jokių duomenų, kad sutartis yra pasirašyta ir sudaryta. Pareiškėjas pabrėžė, kad tiek pagal sutarties sąlygas, tiek pagal mokyklos organizuojamą tvarką depozito reikalaujama daug anksčiau negu vaikai baigia einamuosius metus ir gauna baigimo pažymėjimus. Dėl to tėvai mokėdami depozitą negali įvertinti mokyklos teikiamų mokymo ir kitų paslaugų kokybės. Be to, pasak Pareiškėjo, 2020-2021 mokslo metų sutartyje Įstaiga vienašališkai įrašė sąlygą, kad tuo atveju, jeigu dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės paskelbtos ekstremalios situacijos ar karantino, mokymas turės būti vykdomas nuotoliniu būdu, mokestis už mokslą nebus mažinamas (anksčiau tokios sąlygos nebuvo).

Dėl COVID-19 grėsmės, Įstaigos mokykla buvo uždaryta nuo 2020 m. kovo 12 d. Pareiškėjas teigė, kad dėl to vaikai negavo pilnavertiškų mokymo paslaugų trečdalį III-iojo ir visą IV-ąjį semestrą. Pareiškėjas teigė, kad Įstaiga nesugebėjo tinkamai organizuoti mokymą nuotoliniu būdu ir įvykdyti sutartyje nurodytą ugdymo programą. Dėl dukros Įstaiga pritaikė kompensaciją už 2019-2020 mokslo metų sutartyje nesuteiktas paslaugas – sumokėtą mokymosi paslaugų kainą sumažino 1749,54 Eur, bet dėl sūnaus mokslo kompensacija nebuvo taikyta. Pareiškėjas teigia, kad

tokie Įstaigos veiksmai yra nepagrįsti, pažeidžia visų mokyklą lankančių asmenų lygiateisiškumą, diskriminuoja dėl vaikų amžiaus. Pagal prie skundo pridėtus dokumentus (priėmimo į mokyklą sutartis) D. T. gimimo data (*duomenys neskelbtini*) (skundo pateikimo metu 8 metai), o E. T. gimimo data (*duomenys neskelbtini*) (skundo pateikimo metu 5 metai).

Pareiškėjas, atsižvelgdamas į tai, kad Įstaiga teikė nekokybiškas nuotolinio mokymo paslaugas (kurių trūkumai paaiškėjo po depozito sumokėjimo už 2020-2021 mokslo metus ir sutarties pasirašymo), 2020 m. rugpjūčio 5 d. prašė mokyklos nutraukti šią sutartį ir grąžinti sumokėtą depozitą, bet Mokykla atsisakė, nes sutartyje numatyta, kad depozitas negrąžinamas.

Pareiškėjas prašė sumažinti 2019-2020 mokslo metų už D. T. mokymo paslaugas sumokėtą kainą 3623,49 Eur, t. y., sumažinti kainą 75 proc., kaip buvo sumažinta už E. T. mokymo paslaugas.

Pareiškėjas prašė įvertinti 2020-2021 mokslo metų D. T. ir E. T. priėmimo į mokyklą sutarties sąlygas nesąžiningų sąlygų požiūriu ir nutraukti D. T. ir E. T. 2020-2021 mokslo metų priėmimo į mokyklą sutartį bei grąžinti sumokėtą 5000 Eur depozitą.

Pareiškėjas taip pat prašė išreikalauti iš Įstaigos 2019-2020 mokslo metų ir 2020-2021 mokslo metų priėmimo į mokyklą sutartis, sudarytas tarp Pareiškėjo ir Įstaigos.

Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos lygių galimybių įstatymo 30 straipsnio 1 ir 2 dalimis, Lietuvos Respublikos lygių galimybių kontrolierė Agneta Skardžiuvienė (toliau – lygių galimybių kontrolierė) 2020 m. rugsėjo 9 d. raštu Nr. (20)SN-138)S-494 kreipėsi į Įstaigą ir paprašė motyvuotai paaiškinti, ar Pareiškėjui buvo kompensuotos įmokos už 2019-2020 mokslo metus dėl E. T. mokymosi Įstaigoje; dėl kokių priežasčių buvo atsisakyta kompensuoti Pareiškėjui sumokėtas įmokas už 2019-2020 mokslo metus dėl D. T. mokymosi Įstaigoje; ar tai buvo susiję su D. T. amžiumi; kuo remiantis buvo nuspręsta vieniems mokiniams kompensuoti įmokas už 2019-2020 mokslo metus mokantis Įstaigoje, o kitiems buvo nuspręsta nekompensuoti įmokų; ar amžius turėjo įtakos šiam sprendimui. Taip pat paprašyta pateikti kitą su tyrimu susijusią informaciją.

Lygių galimybių kontrolierė

n u s t a t ė:

2020 m. rugsėjo 16 d. Tarnyboje buvo gautas 2020 m. rugsėjo 16 d. Įstaigos įgaliotos advokatės dr. D. F.-N. raštas „Atsakymas į Lietuvos Respublikos lygių galimybių kontrolieriaus 2020 m. rugsėjo 9 d. reikalavimą pateikti informaciją Nr. (20)SN-138)S-494“.

Advokatė paaiškino, kad Įstaiga iš dalies kompensavo 2019 – 2020 m. mokymosi paslaugų kainą dėl E. T., taikant mokesťį už ugdymo paslaugas suteiktas iki karantino Lietuvoje pradžios, t. y.

perskaičiuojant ir sumažinant mokėtiną sumą už mokymosi paslaugas (priedas pridėtas), tuo tarpu dėl D. T. kompensacija nebuvo suteikta dėl objektyvių, žemiau nurodytų priežasčių.

2020 m. balandžio 14 d. Įstaigos Valdybos sprendimu (priedas pridėtas) buvo nuspręsta kompensuoti įmokas už vaikus, mokomus pagal ikimokyklinio ugdymo programą. Pagrindinė šių pokyčių priežastis – vykdant ugdymą nuotoliniu būdu neįmanoma pasiekti pagrindinio ikimokyklinio ugdymo programos tikslo – vaikus socializuoti.

Vadovaujantis Lietuvos Respublikos švietimo įstatymo 7 straipsni 1 dalimi, ikimokyklinio ugdymo paskirtis – padėti vaikui tenkinti prigimtinius, kultūros, taip pat ir etninės, socialinius, pažintinius poreikius. Kai, tuo tarpu, pagal to paties įstatymo 9 straipsnio 1 dalies nuostatas, pradinis ugdymas papildomai yra orientuojamasi į pasirengimą mokytis pagal pagrindinio ugdymo programą, elementaraus raštingumo pradmenų suteikimą. Atitinkamai skirtingi tikslai taip pat keliami ir pagrindinio bei vidurinio ugdymo programoms.

Nuo 1993 m., kai Įstaiga pradėjo savo veiklą, mokymo paslaugų teikimo sutartyse nebuvo ir iki šiol nėra nuostatos dėl įmokų už mokslą kompensavimo. Tačiau susidarius neeilinei situacijai Lietuvoje bei įvertinus Įstaigos galimybes užtikrinti tinkamą ugdymo programų įgyvendinimą, kai darbas su vaikais vyksta nuotoliniu būdu, Įstaiga priėmė sprendimą geranoriškai kompensuoti dalį įmokų už mokslą dėl vaikų, ugdomų pagal ikimokyklinio ugdymo programą. Kaip minėta, toks sprendimas buvo priimtas dėl to, kad vykdant ugdymo procesą nuotoliniu būdu negalės būti užtikrintas vienas svarbiausių ikimokyklinės ugdymo programos tikslų – lavinti vaikų socialinius įgūdžius.

2020 m. balandžio 16 d. Įstaiga visiems mokinių tėvams išsiuntė laišką (priedas pridėtas), kuriame buvo nurodyta, kad 2020 m. balandžio 14 d. Valdybos sprendimu kompensacija bus suteikta tik pagal ikimokyklinio ugdymo programą ugdomiems vaikams.

Pareiškėjo vaikai E. T. ir D. T. priklausė skirtingoms Įstaigos taikomoms ugdymo programoms, kaip tai numatyta Švietimo įstatymo 7 straipsnio 3 dalyje, 9 straipsnio 3 dalyje: E. T. priklausė ikimokyklinei grupei, kuriai taikoma ikimokyklinio ugdymo programa, o D. T. buvo ugdomas pagal pradinio ugdymo programą. Atitinkamai, kompensacija įmokoms buvo pritaikyta dėl E. T., tačiau ne dėl D. T..

Taigi, Įstaigos sprendimą išmokėti kompensacijas įmokoms lėmė ne vaikų amžius, o tai, kokia ugdymo programa vaikams taikoma bei kiekvienai iš jų keliami tikslai, uždaviniai bei šių programų specifika.

Advokatė dr. D. F.-N. pabrėžė, kad remiantis Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo praktika bei atsižvelgiant į Europos Sąjungos teisėje pripažįstamą diskriminacijos sąvoką, nustatant diskriminacijos faktą, svarbiausiu elementu laikomas situacijų sugretinimo klausimas. Nustačius, kad lyginamų asmenų faktinė ir teisinė padėtis neturi esminių skirtumų, galima konstatuoti, kad skirtingai

vertinami asmenys yra vienodose arba labai panašiose situacijose. Pagal Europos Sąjungos Teisingumo Teismo praktiką, lygus traktavimo principas yra pažeidžiamas, kai dvi kategorijos asmenų, kurių faktinė ir teisinė padėtis neturi esminių skirtumų, yra traktuojami skirtingai, arba skirtingos situacijos yra traktuojamos taip pat.

Atsakyme pažymima, jog remiantis Tarnybos praktika¹, aptariant vienodo požiūrio principo taikymą, svarbu įvertinti, ar palyginamosios asmenų grupės yra vienodose ar panašiose aplinkybėse, ar jų faktinė ir teisinė padėtis yra tokia pati ar bent jau panaši. Kaip nurodo Tarnyba analizuodama klausimą dėl galimos diskriminacijos amžiaus pagrindu, kalbant apie vienodo požiūrio principo taikymą ir galimos diskriminacijos dėl amžiaus identifikavimą, būtina pažymėti, kad vaikai šiuo atveju dėl savo amžiaus faktiškai ir teisiškai patys negali priimti sprendimų rinktis valstybinę ar nevalstybinę švietimo įstaigą, o taip pat patirti finansines išlaidas, susijusias su ugdymo programų apmokėjimu. Dėl šios priežasties vaikai gali būti tik priežastimi, dėl kurios jų tėvai galėtų patirti mažiau ar daugiau palankų traktavimą, asocijuotą su savo vaikų amžiumi. Atlikusi tyrimą vienoje iš bylų Tarnyba pažymėjo tai, kad ikimokyklinio bei priešmokyklinio ugdymo paskirtis skiriasi bei „<...> atsižvelgiant į tai, kad faktinės ir teisinės aplinkybės, kuriose yra palyginamųjų amžiaus grupių vaikai, yra objektyviai skirtingos ir nėra panašios, vienodo požiūrio principas tokioje situacijoje negali būti taikomas ir galimai mažiau palankus traktavimas dėl vaikų amžiaus negali būti identifikuojamas.“

Taigi, vadovaujantis paminėta Europos Sąjungos Teisingumo Teismo, Lietuvos teismų bei Tarnybos praktika, galima teigti, kad faktinės ir teisinės aplinkybės, susiklosčiusios dėl Įstaigoje ugdytų Pareiškėjo vaikų E. T. ir D. T. nėra objektyviai tapačios ar panašios. Vaikai priklauso skirtingoms ugdymo programoms, dėl ko vienodo požiūrio principas jų atžvilgi negali būti taikomas.

Papildomai paminėtina, kad iki šiol Įstaiga nėra gavusi raštiškų tėvų kreipimusi su nusiskundimais dėl galimo lygių galimybių principo pažeidimo. Pats Pareiškėjas jokių reikalavimų ar skundų dėl diskriminacijos Įstaigai nėra pateikęs. Pareiškėjo reikalavimo tikslas - atgauti sumokėtą užstatą (depozitą). Įstaiga pažymėjo, kad užstato (depozito) tikslas yra rezervuoti vietą mokiniui. Tokiu būdu atsiradus daugiau kandidatų į tą pačią klasę, jie nėra priimami dėl vietų trūkumo. Negrąžinamo užstato (depozito) kaip garantijos naudojimas yra normali praktika, atšaukus vietos rezervaciją dalinai kompensuoti Įstaigos nuostolius, kuriuos ji patiria, kai nepriimti kandidatai pasirenka kitą mokyklą. Įstaiga veikia sudarydama mažas klases, kad būtų galima suteikti kuo daugiau dėmesio kiekvienam mokiniui, mokytojai samdomi kiekvieniems metams pagal sudarytų

¹ Lygių galimybių kontrolierius pažyma dėl ikimokyklinio ugdymo programų, kurias įgyvendina Šiaulių miesto nevalstybinės švietimo įstaigos ir laisvieji mokytojai, finansavimo tvarkos galimo prieštaravimo Lietuvos Respublikos lygių galimybių įstatymo 5 straipsnio 1 dalies 1 punktui tyrimo 2016-01-12 Nr. (15)SN-258)SP-4

klasių skaičių, o vietų rezervavimo ir užstato (depozito) taikymo sistema padeda formuoti klases bei tinkamai pasirengti naujiems mokslo metams.

Taip pat pažymima, kad priėmimo į mokyklą 2020-2021 mokslo metams sutartyje (toliau – Sutartis) numatyta, kad ji įsigalioja tą dieną, kai ji pasirašoma Įstaigos direktoriaus. Pareiškėjas teigia, kad nebuvo gavęs Sutarties su direktoriaus parašu ar jokių duomenų, kad sutartis yra pasirašyta ir sudaryta. Tačiau Sutartyje nurodoma, kad Sutarties kopija su Įstaigos atstovo parašu išduodama tik moksleivio/ės tėvams pageidaujant. Šiuo atveju, Pareiškėjas nebuvo nurodęs, kad nori gauti Sutarties kopiją su Įstaigos direktoriaus parašu, todėl ji ir nebuvo pateikta Pareiškėjui.

Pareiškėjas taip pat teigia, kad užstatą (depozitą) už kitus mokslo metus sumokėjo 2020 m. balandžio 29 d. Pažymėtina, kad nuotolinis mokymosi būdas Įstaigoje buvo nustatytas nuo 2020 m. kovo 12 d., todėl Pareiškėjas turėjo daugiau nei mėnesį pamatyti kaip vedamas ir organizuojamas mokslas nuotoliniu būdu. Taip pat, užstato (depozito) mokėjimas šiais metais buvo pavėlintas dviem savaitėmis. Dėl šių priežasčių nesutiktina su Pareiškėjo teiginiu, kad tėvai mokėdami užstatą (depozitą), negali įvertinti mokyklos teikiamų mokymo ir kitų paslaugų kokybės. Pažymėtina, kad mokiniai Įstaigoje mokėsi ir prieš Įstaigai paskelbiant nuotolinį mokymąsi, todėl laikas, per kurį Pareiškėjas galėjo įvertinti Įstaigos teikiamų mokymo ir kitų paslaugų kokybę, tik dar labiau pailgėja.

Advokatė dr. D. F.-N. pabrėžia, kad Įstaiga negali paneigti to, kad 2020 m. pavasario semestras iš mokinių ir mokytojų reikalavo itin daug pastangų visose mokymosi įstaigose. Mokytojais turėjo itin greitai persiorientuoti į mokinių mokymą per tam skirtas platformas. Tačiau Įstaiga jokių būdu negali būti atsakinga už tai, kad mokinių tėvų netenkino baigimo pažymėjimuose įrašyti rezultatai, kurie priklauso ne vien nuo Įstaigos ir joje dirbančių pedagogų pastangų.

Pasak Pareiškėjo, Įstaiga į Sutartį vienašališkai įtraukė sąlygą, kad tokiu atveju, jei mokymosi procesas dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės sprendimų turės būti vykdomas nuotoliniu būdu, mokestis už mokslą nebus mažinamas. Pažymime, kad sutartis yra dviejų šalių valios išraiškos aktas, nė viena šalis negali būti verčiama pasirašyti sutarties, kuri neatitinka jos valios. Šiuo atveju Pareiškėjas turėjo teisę atsisakyti sudaryti sutartį su Įstaiga.

Be kita ko, tai, ar mokslas bus organizuojamas gyvai, ar nuotoliniu būdu, nepriklauso nuo Įstaigos, kadangi ekstremali situacija ir / ar karantinas skelbiami Lietuvos Respublikos Vyriausybės sprendimu. Vykdam mokymosi procesą nuotoliniu būdu, mokiniams yra suteikiamos mokymosi paslaugos, vedamos pamokos, skiriamos užduotys bei vykdomi atsiskaitymai, todėl nėra objektyvios priežasties, kodėl kaina už mokymo paslaugas, kai jis vykdomas ne nuo Įstaigos priklausančiu būdu, būtų mažinama.

Advokatė dr. D. F.-N. pabrėžė, kad apibendrinant visumą šiame atsakyme nurodytų aplinkybių, darytina vienareikšmė išvada, jog Įstaiga tinkamai vadovavosi Švietimo įstatymo, Lygių galimybių įstatymo nuostatomis, laikėsi švietimo paslaugas teikiantiems subjektams įtvirtintų

pareigų, bei vaikų E. T. ir D. T. ir / ar Pareiškėjo teisės ir interesai jokiais Įstaigos veiksmais nebuvo pažeisti.

Lygių galimybių kontrolierė

k o n s t a t u o j a:

Tyrimo metu buvo vertinama, ar Įstaiga, nekompensuodama dalies mokymosi išlaidų Pareiškėjui už sūnų D. T., bet kompensuodama už dukrą E. T., nepažeidė Lygių galimybių įstatymo 8 straipsnio 1 punkto nuostatų, pagal kurias įgyvendindamas lygias galimybes, prekių pardavėjas, gamintojas ar paslaugų teikėjas, nepaisydamas lyties, rasės, tautybės, pilietybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų, amžiaus, lytinės orientacijos, negalios, etninės priklausomybės, religijos, privalo visiems vartotojams sudaryti vienodas sąlygas gauti tokius pačius gaminius, prekes ir paslaugas, įskaitant aprūpinimą būstu, ir taikyti vienodas apmokėjimo sąlygas ir garantijas už tokius pačius ir vienodos vertės gaminius, prekes ir paslaugas.

Pabrėžtina, kad nagrinėjamu atveju Lietuvos Respublikos lygių galimybių kontrolierius vertina Pareiškėjo pateiktą skundą savo kompetencijos ribose tik dėl vienodo apmokėjimo už paslaugas amžiaus pagrindu. Pažymėtina, kad Pareiškėjas turi teisę kreiptis į teismą dėl kitų galimai nesąžiningų mokymosi sutarties dalių.

Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos, kurios tikslas – saugoti pagrindines žmogaus teises, atitinkančias Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos garantuojamas teises, III antraštinėje dalyje, skirtoje lygybei, įtvirtintas lygybės prieš įstatymą principas (20 straipsnis), taip pat įtvirtintas bet kokios diskriminacijos draudimas, ypač dėl asmens lyties, rasės, odos spalvos, tautinės ar socialinės kilmės, genetinių bruožų, kalbos, religijos ar tikėjimo, 3 politinių ar kitokių pažiūrų, priklausymo tautinei mažumai, turtinės padėties, gimimo, negalios, amžiaus, seksualinės orientacijos.

Lietuvos Respublikos Konstitucijoje įtvirtintas pamatinis lygybės principas. Konstitucijos 29 straipsnyje skelbiama, jog įstatymui, teismui ir kitoms valstybės institucijoms ar pareigūnams visi asmenys yra lygūs, žmogaus teisių negalima varžyti ir teikti jam privilegijų dėl jo lyties, rasės, 3 tautybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų pagrindu. Aiškindamas Konstitucijos 29 straipsnio nuostatas, Lietuvos Respublikos Konstitucinis Teismas ne kartą yra konstatavęs, kad konstitucinis visų asmenų lygybės principas, kurio turi būti laikomasi ir leidžiant įstatymus, ir juos taikant, ir vykdant teisingumą, įpareigoja vienodus faktus teisiškai vertinti vienodai ir draudžia iš esmės tokius pat faktus savavališkai vertinti skirtingai, kad konstitucinis visų asmenų lygybės principas reiškia žmogaus prigimtinę teisę būti traktuojamam vienodai su kitais,

įtvirtina formalią visų asmenų lygybę, taip pat kad asmenys negali būti diskriminuojami arba kad jiems negali būti teikiama privilegijų (Konstitucinio Teismo 2004 m. gruodžio 13 d. nutarimas). Asmenų lygybės principas iš esmės reiškia diskriminacijos draudimą, o diskriminacija dažniausiai suprantama kaip žmogaus teisių varžymas ar tam tikrų privilegijų teikimas, atsižvelgiant į lyties, rasės, tautybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų požymius (Konstitucinio Teismo 1998 m. lapkričio 11 d. nutarimas). Konstitucinis visų asmenų lygybės įstatymui principas būtų pažeistas, jeigu tam tikra grupė asmenų, kuriems yra skiriama teisės norma, palyginti su kitais tos pačios normos adresatais, būtų kitaip traktuojama, nors tarp tų grupių nėra tokio pobūdžio ir tokios apimties skirtumų, kad toks nevienodas traktavimas būtų objektyviai pateisinamas (Konstitucinio Teismo 1996 m. lapkričio 20 d. ir 2003 m. gruodžio 30 d. nutarimai).

Lietuvos Respublikos lygių galimybių įstatymo 1 straipsnyje nustatyta, jog šio įstatymo paskirtis – užtikrinti, kad būtų įgyvendintos Lietuvos Respublikos Konstitucijos 29 straipsnio nuostatos, įtvirtinančios asmenų lygybę ir draudimą varžyti žmogaus teises ir teikti jam privilegijas lyties, rasės, tautybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų pagrindu. Taip pat šiuo įstatymu siekiama, kad būtų įgyvendintos ir Europos Sąjungos teisės aktų, nurodytų šio įstatymo priede, kitų tarptautinių sutarčių nuostatos. Taigi, Konstitucijoje įtvirtintos asmenų lygybę reglamentuojančios pagrindinės nuostatos yra perkeltos į Lygių galimybių įstatymą, kuris draudžia diskriminaciją šio įstatymo taikymo srityje ne tik dėl konstitucinių nediskriminavimo pagrindų, bet ir dėl kitų žmogaus tapatybės požymių ar priskiriamų savybių, kurios yra įtvirtintos Lygių galimybių įstatyme.

Lygių galimybių įstatymo 2 straipsnio 1 dalyje diskriminacija apibrėžiama kaip tiesioginė ar netiesioginė diskriminacija, priekabiavimas, nurodymas diskriminuoti dėl lyties, rasės, tautybės, pilietybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų, amžiaus, lytinės orientacijos, negalios, etninės priklausomybės, religijos. Tiesioginė diskriminacija pagal Lygių galimybių įstatymo 2 straipsnio 9 dalį laikomas elgesys su asmeniu, kai dėl pirmiau išvardintų pagrindų asmeniui taikomos mažiau palankios sąlygos, negu panašiomis aplinkybėmis yra, buvo ar būtų taikomos kitam asmeniui. Analogiškos nuostatos numatytos atitinkamose Moterų ir vyrų lygių galimybių įstatymo 2 straipsnio 1 ir 9 dalyse.

Nagrinėjamu atveju Pareiškėjo vaikai D. T. (gim. *(duomenys neskelbtini)*), skundo pateikimo metu 8 metai) ir E. T. (gim. *(duomenys neskelbtini)*), skundo pateikimo metu 5 metai) mokėsi Įstaigos mokykloje 2019-2020 mokslo metais. Dėl COVID-19 grėsmės, Įstaigos mokykla buvo uždaryta nuo 2020 m. kovo 12 d. ir nuotolinis mokymasis, pasak Pareiškėjo, vyko nekokybiškai. Įstaiga dėl dukros E. T. pritaikė kompensaciją už 2019-2020 mokslo metus, bet tokia kompensacija nebuvo pritaikyta dėl sūnaus D. T.. Pareiškėjas teigia, kad Įstaigos veiksmai yra nepagrįsti, pažeidžia visų mokyklą lankančių asmenų lygiateisiškumą, diskriminuoja dėl vaikų amžiaus.

Pažymėtina, kad, remiantis Lygių galimybių įstatymo 8 straipsnio 1 punkto nuostatomis, įgyvendindamas lygias galimybes, prekių pardavėjas, gamintojas ar paslaugų teikėjas, nepaisydamas lyties, rasės, tautybės, pilietybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų, amžiaus, lytinės orientacijos, negalios, etninės priklausomybės, religijos, privalo visiems vartotojams sudaryti vienodas sąlygas gauti tokius pačius gaminius, prekes ir paslaugas, įskaitant aprūpinimą būstu, ir taikyti vienodas apmokėjimo sąlygas ir garantijas už tokius pačius ir vienodos vertės gaminius, prekes ir paslaugas.

Atkreiptinas dėmesys, kad šiuo atveju aktualus Europos Sąjungos Teisingumo Teismo 2008 m. liepos 17 d. sprendimas byloje Nr. C-303/06. Šios bylos tyrimo metu buvo nustatyta, kad apsauga nuo diskriminacijos galioja ir tokiais atvejais, kai su asmeniu elgiamasi mažiau palankiai dėl jo sąsajos su asmenų grupe, turinčia įstatymų saugomą asmens tapatybės bruožą (asocijuota diskriminacija). Pažymėtina, kad nagrinėjamu atveju vertintina, ar Pareiškėjas patiria mažiau palankų elgesį dėl savo vaikų amžiaus.

Įstaigos įgaliota advokatė paaiškino, kad Pareiškėjo dukra E. T. priklausė ikimokyklinei grupei, kuriai taikoma ikimokyklinio ugdymo programa, o D. T. buvo ugdomas pagal pradinio ugdymo programos.

Pagal Švietimo įstatymo 7 straipsnio 1 dalies nuostatas ikimokyklinio ugdymo paskirtis – padėti vaikui tenkinti prigimtinius, kultūros, taip pat ir etninės, socialinius, pažintinius poreikius. Pagal Švietimo įstatymo 9 straipsnio 1 dalies nuostatas, pradinio ugdymo paskirtis – suteikti asmeniui dorinės ir socialinės brandos pradmenis, kultūros, taip pat ir etninės, pagrindus, elementarų raštingumą, padėti jam pasirengti mokytis pagal pagrindinio ugdymo programą. Kaip ir pabrėžė Įstaigos įgaliota advokatė, pradinio ugdymo paskirtis taip pat yra susijusi su pasirengimu mokytis pagal pagrindinio ugdymo programą ir elementaraus raštingumo pradmenų suteikimu. Konstatuotina, kad Pareiškėjo vaikai E. T. ir D. T. yra skirtingo amžiaus ir 2019 – 2020 mokslo metais mokėsi (buvo ugdomi) Įstaigoje pagal skirtingų paskirčių ugdymo programas.

Įstaigai atstovaujanti advokatė paaiškino, kad Įstaiga nusprendė geranoriškai kompensuoti dalį įmokų už mokslą vaikų, ugdomų pagal ikimokyklinio ugdymo programą, kadangi vykdant ugdymą nuotoliniu būdu nebuvo įmanoma suteikti vieno svarbiausių ikimokyklinio ugdymo paskirčių – lavinti vaikų socialinius įgūdžius.

Pažymėtina, kad vertinant diskriminacijos fakto buvimo / nebuvimo faktą turi būti atsižvelgta į tai, ar palyginamos asmenų grupės yra vienodose ar panašiose aplinkybėse, ar jų faktinė ir teisinė padėtis yra tokia pati ar bent jau panaši. Nagrinėjamu atveju pagal Pareiškėjo skundą, turėtų būti lyginami skirtingo amžiaus vaikai, kurie mokosi pagal skirtingo tipo (ikimokyklinio ir pradinio) ugdymo programas. Atsižvelgiant į tai, kad Pareiškėjo vaikai yra ugdomi pagal skirtingas ugdymo programas, kurių tikslas ir paskirtis yra skirtingi, darytina išvada, kad palyginamų amžiaus grupių

vaikai šioje situacijoje yra objektyviai skirtingose ir nepanašiose padėtyse. Dėl šios priežasties nėra įmanoma palyginti skirtingose padėtyse esančių vaikų ir įvertinti, ar yra pažeidžiamas / nepažeidžiamas vienodo požiūrio principas. Be to, pažymėtina, kadangi Pareiškėjo vaikai buvo ugdomi pagal skirtingas ugdymo programas, kurioms numatyti skirtingai tikslai ir paskirtys, Įstaiga suteikė ugdymo paslaugas skirtinga apimtimi – ikimokyklinio ugdymo programos negalėjo vykdyti nuotoliniu būdu, o pradinio ugdymo programą – vykdė. Pabrėžtina, jog lygių galimybių kontrolieriui nesuteikta kompetencija vertinti nuotolinio mokymo paslaugų kokybę.

Atsižvelgiant į tai, konstatuotina, kad Pareiškėjo vaikai buvo iš esmės skirtingose aplinkybėse, kadangi mokėsi pagal skirtingas ugdymo programas (E. T. pagal ikimokyklinio, o D. T. pagal pradinio ugdymo), kurioms buvo numatytos kitokie tikslai ir paskirtys, o dėl šių skirtumų Įstaiga paslaugas suteikė skirtinga apimtimi ir vienoms asmenų grupėms (įskaitant ikimokyklinėje grupėje ugdomą E. T.) kompensavo dalį sumos už ugdymą, o kitoms asmenų grupėms (įskaitant pagal pradinio ugdymo programą ugdomą D. T.) nekompensavo. Konstatuotina, kad skundas pripažįstamas nepagrįstu, kadangi nepasitvirtino jame nurodyti pažeidimai, t. y., ne amžius lėmė skirtingą kompensavimo tvarką, bet buvimas iš esmės skirtingose faktinėse ir teisinėse aplinkybėse bei atitinkamai skirtingomis apimtimis suteiktos paslaugos.

Atsižvelgdama į tai, kas išdėstyta pirmiau, bei vadovaudamasi Lygių galimybių įstatymo 16 straipsniu, 17 straipsniu, 29 straipsnio 2 dalies 5 punktu,

Lygių galimybių kontrolierė

n u s p r e n d ž i a:

1. Pripažinti skundą dėl galimos diskriminacijos amžiaus pagrindu nepagrįstu, kadangi nepasitvirtino jame nurodyti pažeidimai.
2. Su sprendimu supažindinti Pareiškėją, Įstaigą, Valstybinę vartotojų teisių apsaugos tarnybą.

Sprendimas gali būti skundžiamas Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymo nustatyta tvarka Lietuvos administracinių ginčų komisijai (Vilniaus g. 27, 01119 Vilnius) arba apygardos administraciniam teismui.

Lygių galimybių kontrolierė

Agneta Skardžiuvienė